



Sygn. akt I KA 10/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Departamentu do Spraw
Wojskowych Janusza Wójcika,
w sprawie mjr. M. W.
oskarżonego z art. 286 § 1 k.k.;
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 19 lutego 2020 r.,
apelacji, wniesionych w stosunku do oskarżonego mjr. M. W. przez prokuratora i
obrońcę
od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w W.
z dnia 6 września 2019 r., sygn. akt So. (...),

1. utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy;

**2. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa tytułem
opłaty za drugą instancję kwotę 400 zł (czterysta złotych) i
obciąża go wydatkami za postępowanie apelacyjne w kwocie 20
zł (dwadzieścia złotych).**

UZASADNIENIE

I KA 10/19

Wojskowy Sąd Okręgowy w W., wyrokiem z 6 września 2019 r., sygn. SO (...) uznał majora M. W. za winnego tego, że w dniu 17 stycznia 2018 r. w C., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej złożył do Dowódcy (...) Brygady Obrony Terytorialnej w C. wniosek o przyznanie należności pieniężnych z tytułu przeniesienia służbowego wraz z fakturą VAT nr (...)/2017 z dnia 20 listopada wystawioną przez F. w S. za usługę przewozu urządzeń domowych z R. do C. wartości 5600 zł, mimo że wskazana usługa transportowa nie była wykonana, czym wprowadził w błąd doprowadzając do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, poprzez przyznanie mu na tej podstawie decyzją nr (...)/2018 z dnia 22 lutego 2018 r. Dowódcy wymienionej jednostki wojskowej świadczenia pieniężnego tytułem zwrotu kosztów przewozu urządzeń domowych, a następnie wypłacenie mu w dniu 15 marca 2018 r. kwoty 5600 zł na podstawie zatwierdzonej przez Komendanta (...) Wojskowego Oddziału Gospodarczego w Z. listy zbiorczej dodatkowych należności, to jest za winnego popełnienia przestępstwa z art. 186 § 1 k.k. w zbiegu z art. 273 k.k. w zw. z art. 271 § 1 k.k. i za przestępstwo to przy zastosowaniu art. 37a k.k. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 40 stawek dziennych po 100 zł każda.

Apelacje od tego wyroku wnieśli prokurator i obrońca oskarżonego.

Prokurator zaskarżył wyrok na niekorzyść oskarżonego w części dotyczącej orzeczenia o karze i zarzucił rażąco niewspółmierność środka karnego, poprzez nieorzeczenie wobec majora M. W. środka karnego w postaci degradacji i niesłuszne uznanie, że major M. W., mimo skazania za przestępstwo umyślne – oszustwo z art. 286 § 1 k.k., którego rodzaj, sposób i okoliczności popełnienia, zwłaszcza działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, nie pozwalają przyjąć, że utracił właściwości wymagane do posiadania stopnia wojskowego, podczas gdy prawidłowa ocena prowadzi do przyjęcia wniosku przeciwnego i pozwala na orzeczenie środka karnego w postaci degradacji.

Prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie wobec oskarżonego środka karnego w postaci degradacji.

W apelacji obrońcy oskarżonego zarzucono wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść

polegający na niezasadnym przyjęciu, iż poczynione w toku przedmiotowego postępowania ustalenia faktyczne prowadzą do wniosku, że przedmiotowe oraz podmiotowe elementy czynu zabronionego popełnionego przez oskarżonego nie pozwalają na uznanie, iż stanowi on wypadek mniejszej wagi w rozumieniu art. 286 § 3 k.k., co w efekcie skutkowało niezastosowaniem wobec oskarżonego instytucji warunkowego umorzenia postępowania, w sytuacji gdy ustalony stan faktyczny niniejszej sprawy wskazuje, iż występki popełnione przez oskarżonego stanowi wypadek mniejszej wagi, wina i społeczna szkodliwość czynu nie jest znaczna, postawa sprawcy niekaranego za przestępstwo umyślne, jego właściwości i warunki osobiste oraz dotychczasowy sposób życia uzasadniają przypuszczenie, że pomimo umorzenia postępowania będzie przestrzegał porządku prawnego.

Obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie, że czyn zarzucany oskarżonemu wypełnia znamiona art. 286 § 3 k.k. w zb. z art. 273 k.k. w zw. z art. 271 § 1 k.k. i warunkowe umorzenie postępowania z ustaleniem rocznego okresu próby i zasądzeniem świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Obie wniesione apelacje nie zasługują na uwzględnienie. W związku ze złożonym przez prokuratora wnioskiem o uzasadnienie wyroku oraz treścią art. 423 § 1a k.p.k. w zw. z art. 457 § 2 k.p.k. należy się skupić na zarzucie sformułowanym w apelacji wniesionej przez prokuratora. Zaznaczyć tylko wypada, że okoliczności eksponowane w tej apelacji stały się także podstawą nieuwzględnienia apelacji obrońcy oskarżonego. To właśnie fakt popełnienia przestępstwa przez oficera Wojska Polskiego, osoby sprawującej funkcje dowódcze i wychowawcze w stosunku do podległych mu żołnierzy powodują, że brak przesłanek do przyjęcia, że przypisany oskarżonemu czyn stanowił wypadek mniejszej wagi.

Odnosząc się do apelacji prokuratora i zarzutu nieorzeczenia środka karnego w postaci degradacji zważyć należy, że degradację, zgodnie z art. 327 § 2 k.k. można orzec w razie skazania za przestępstwo umyślne, jeżeli rodzaj czynu, sposób i okoliczności jego popełnienia pozwalają przyjąć, że sprawca utracił właściwości wymagane do posiadania stopnia wojskowego, zwłaszcza w wypadku działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Analizując powyższe w świetle

niezgodnych ustaleń faktycznych poczynionych w toku przewodu sądowego podkreślić należy następujące okoliczności.

Po pierwsze, przypisane oskarżonemu przestępstwo miało charakter jednostkowy, o czym świadczą jego niekaralność i wzorowa, wieloletnia służba. Wprawdzie sama okoliczność w postaci takiej służby nie sprzeciwia się orzeczeniu degradacji, niemniej w powiązaniu z incydentalnym negatywnym zachowaniem należy brać ją pod uwagę.

Po drugie, oskarżony działał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, niemniej jego nieprawidłowe zachowanie dotyczyło świadczenia, które w rzeczywistości mu przysługiwało i związane było ze sferą jego uprawnień pracowniczych, a nie bezpośrednio z pełnioną służbą wojskową, wykonywaniem zadań etc. Oskarżony nie wykorzystywał tym samym wprost sposobności wynikających ze służby – np. dysponowania środkami, materiałami itd.

Po trzecie, w ramach swojego działania oskarżony w żaden sposób nie współdziałał z innymi osobami z jednostki wojskowej, czy podległymi mu żołnierzami. Jego czyn nie oddziaływał zatem bezpośrednio na obraz, prestiż oficera. *Ratio legis* stosowanie środka karnego w postaci degradacji jest ochrona autorytetu wynikającego z posiadania stopnia wojskowego, bez którego niemożliwe jest prawidłowe funkcjonowanie wojska, mającego hierarchiczną strukturę (zob. wyrok SN z 16 kwietnia 2019 r., VI KA 5/19).

Po czwarte, jako okoliczności przemawiającej za uwzględnieniem apelacji prokuratora nie można traktować faktu nieprzyznawania się oskarżonego do winy na pewnym etapie postępowania. O ile przyznanie się do winy i złożenie szczerych wyjaśnień powinno być traktowane jako okoliczność wpływająca na złagodzenie kar i środków karnych, o tyle nieprzyznanie się nie powinno być odbierane jako okoliczność obciążająca. Odmowa przyznania się do winy stanowi bowiem istotną część realizowania prawa do obrony. Zaznaczyć przy tym trzeba, że oskarżony przed sądem przyznał się do winy, złożył obszernie wyjaśnienia a nadto naprawił w całości szkodę, zwracając wypłaconą kwotę. Okoliczność ta podkreślona została przez Sąd pierwszej instancji rozważający celowość orzeczenia degradacji (s. 5 uzasadnienia). Oskarżony poniósł nadto dolegliwość finansową wynikającą z wykonania kary grzywny, której wymiar nie miał charakteru symbolicznego.

Orzeczenie środka karnego w postaci degradacji ma charakter fakultatywny. Przedmiotowa sprawa należy w ocenie Sądu Najwyższego do tych, w których orzeczenie tego środka nie jest uzasadnione. Nie ma przy tym znaczenia fakt, że w dotychczasowej praktyce orzeczniczej degradacja stosowana była zbyt rzadko. Nie powinno to rzutować na orzeczenie w sprawie majora M. W. Nie można bowiem uznać, że utracił on właściwości wymagane do posiadania stopnia wojskowego, nawet wobec przypisania mu przestępstwa popełnionego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Także w takich przypadkach bowiem orzeczenie degradacji ma charakter fakultatywny.

Z powyższych względów utrzymano zaskarżony wyrok w mocy.